

Praktiska Sverige AB

Rektorn vid Täby Praktiska Gymnasium

Beslut för gymnasieskola

---

efter tillsyn av den fristående gymnasieskolan
Täby Praktiska Gymnasium
i Täby kommun

Tillsyn i Täby Praktiska Gymnasium

Skolinspektionen genomför, under 2012 och 2013, tillsyn vid 44 gymnasieskolor som har Praktiska Sverige AB som huvudman.

Täby Praktiska Gymnasium besöktes av Skolinspektionen den 8 och 9 november 2012.

Fakta om skolan

Huvudman för Täby Praktiska Gymnasium är Praktiska Sverige AB, med organisationsnummer 556257-5786.

Skolan följer läroplanen för gymnasieskolan (Lgy 11) för årskurs 1 och 2 samt läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94) för årskurs 3.

Täby Praktiska Gymnasium har vid tiden för tillsynsbesöket 87 elever, varav 60 deltar i gymnasial lärlingsutbildning och 17 i försöksverksamhet med lärlingsutbildning. I årskurserna 1 och 2 finns fem elever som studerar introduktionsprogram. Verksamheten vid Täby Praktiska Gymnasium startade läsåret 2010/11.

Verksamheten omfattar följande program och inriktningar:

Årskurs 1 och 2

- Det nationella bygg- och anläggningsprogrammet, med inriktningarna husbyggnad, mark och anläggning samt måleri.
- Det nationella el- och energiprogrammet, med inriktningarna dator- och kommunikationsteknik samt elteknik.
- Det nationella hantverksprogrammet, med inriktningarna florist och övriga hantverk (med yrkesutgången hår- och makeupstylist).
- Det nationella naturbruksprogrammet, med inriktningen djur.
- Det nationella handels- och administrationsprogrammet, med inriktningen handel och service.
- Det nationella hotell- och turismprogrammet, med inriktningen turism och resor.

Årskurs 3

- Specialutformat program närliggande byggprogrammet. Utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till byggprogrammet.

- Specialutformat program närliggande elprogrammet. Utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till elprogrammet.
- Specialutformat program närliggande handels- och administrationsprogrammet. Utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till handels- och administrationsprogrammet.
- Specialutformat program närliggande hantverksprogrammet. Utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till hantverksprogrammet.
- Specialutformat program närliggande naturbruksprogrammet. Utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till naturbruksprogrammet.

Täby Praktiska Gymnasium har även godkännande för följande program och inriktningar: Det nationella vvs- och fastighetsprogrammet med inriktningarna fastighet, kyl- och värmepumpsteknik, ventilationsteknik samt vvs, det nationella industritekniska programmet med inriktningarna processteknik, driftsäkerhet och underhållsteknik, produkt och maskinteknik samt svetsteknik. Skolan har dock inga elever på dessa utbildningar och inriktningar.

Skolinspektionen har kontaktat Täby kommun angående kommunens rätt till insyn. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden besökte skolan 2011 och skolan fick då möjlighet att presentera sin verksamhet. Skolan har även varit inbjuden till informations- och dialogmöten tillsammans med övriga fristående gymnasieskolor och har möjlighet att delta i den gymnasiemässa som ordnas av kommunen. Kommunen uppger vidare att den kontaktat Skolinspektionen vid några tillfällen under januari 2012 med anledning av synpunkter på verksamheten.

Kunskapsresultat

Alla elever vid Täby Praktiska Gymnasium når inte målen för utbildningen. År 2012 utfärdades 9 slutbetyg och ett samlat betygsdokument. En närmare granskning av betygsresultat är inte möjlig eftersom uppgifter som baseras på färre än tio elever inte rapporteras i offentlig statistik för år 2012. Skolinspektionen kan dock konstatera att slutbetygen innehåller två kursbetyg som inte är lägst godkända.

I kvalitetsrapporten för läsåret 2011/12 har skolan redovisat resultat när det gäller gymnasiegemensamma kurser. I kurserna Svenska 1, Engelska 5 och Samhällskunskap 1a1 fick enstaka elever betyget F (i Svenska 1 och Engelska 5, 3 procent och i Samhällskunskap 1a1, 6 procent). Andelen elever som inte fick lägst godkänt betyg var större i Matematik 1a1, 44 procent, och Idrott och hälsa 1, 17 procent. När det gäller yrkeskurserna har samtliga elever som fått betyg nått lägst betyget E.

I kvalitetsrapporten redovisas också resultat för dåvarande årskurs 2. För kärnämneskurser och kurser i historia förekommer betyget IG i alla kurser utom Engelska A, Samhällskunskap A och Svenska A. I kursen Idrott och hälsa A har 5 elever av 20 fått betyget IG. Också när det gäller kurser inom karaktärsämnen förekommer betyget IG. Inom varje program finns en eller flera kurser där elever inte fått lägst godkänt betyg.

Enligt skolans redovisning av resultatet på nationella kursprov läsåret 2011/12 hade 53 procent av eleverna betyget F på provet i kursen Matematik 1a1.

Helhetsbedömning

Skolinspektionens utredning visar att alla elever vid Täby Praktiska Gymnasium inte ges möjlighet att nå lägst kunskapskraven i samtliga kurser. Måluppfyllelsen är särskilt låg i gymnasiegemensamma ämnen/kärnämnen. Täby Praktiska Gymnasium behöver vidta åtgärder inom en rad områden som har betydelse för elevernas kunskapsresultat.

Även om skolans nuvarande rektor inlett ett arbete med att åtgärda de problem, såsom hög personalomsättning, som präglat skolans verksamhet så kvarstår dock brister inom flera områden som påverkar elevernas möjligheter att nå målen för kurser och program.

Centralt är att rektorn, i sin funktion som pedagogisk ledare, tar ett samlat och tydligt helhetsgrepp över skolans systematiska kvalitetsarbete. Det finns brister i det kvalitetsarbete som bedrivs vid skolan idag och för att åtgärda dessa måste rektorn i högre utsträckning involvera all personal för att åstadkomma en samsyn kring skolans hela uppdrag. Kvalitetsarbetet behöver ta sin utgångspunkt i sambandet mellan skolans resultat och kvaliteten i undervisningen och rektorn behöver se till att lärarna ges möjlighet att kritiskt reflektera över innehåll och arbetssätt i undervisningen kopplat till resultaten, för att därigenom utveckla, pröva och utvärdera olika undervisningsmetoder.

Mot bakgrund av det, vid skolan, finns elever som inte når lägst godkänt betyg i vissa kurser är det även angeläget att skolans arbete med särskilt stöd förbättras. Det stöd som skolan ger måste anpassas till elevernas behov och arbetet med åtgärdsprogram behöver vidareutvecklas så att det blir ett reellt redskap för planering, genomförande, uppföljning och utveckling av den pedagogiska verksamheten runt elever i behov av särskilt stöd.

Tillsynen visar även att de examensmål/programmål som finns för varje program inte heller är en självklar utgångspunkt vid lärarnas planering och genomförande av undervisningen. Rektorn måste därför se till att lärarna samverkar för att utbildningens olika delar ska hänga samman och bilda en helhet. Vidare måste rektorn se till att elevernas inflytande anges i planeringen av verksamheten samt att eleverna har inflytande över utbildningens utformning oberoende av program, lärare och ämne.

Majoriteten av eleverna deltar i gymnasial lärlingsutbildning eller försöksverksamhet med lärlingsutbildning. För dessa elever har arbetsförlagt lärande/arbetsplatsförlagd utbildning mycket stor betydelse. Det är allvarligt att alla elever vid skolan inte har tillgång till utbildning som är förlagd till en arbetsplats. Dessutom saknar elever vid hantverksprogrammet med inriktning florist lokaler som är anpassade till yrkesämnena inom programmet.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Praktiska Sverige AB att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 16 september 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

- Ge eleverna information om vad som gäller i fråga om inflytande och samråd samt om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen.
- Klargöra för eleverna vilka mål utbildningen har.
- Se till att undervisningen utgår från och omfattar examensmålen för respektive nationellt program (åk 1-2) samt utgår från och omfattar programmålen för respektive program (åk 3).
- Se till att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål och för att ge eleverna möjlighet att nå examensmålen/ programmålen.

Motivering

Utbildningens mål

Undervisning för elever i gymnasieskolan ska enligt skollagen ske mot de examensmål som finns för varje nationellt program. För elever som påbörjat sin utbildning i gymnasieskolan före 1 juli 2011 ska undervisningen istället ske mot de programmål som gäller för dem.

Undervisningen ska även utgå ifrån ämnesplanerna. De anger målen och det centrala innehållet för undervisningen i varje enskilt ämne och kurs. För elever som påbörjat sin utbildning i gymnasieskolan före den 1 juli 2011 ska undervisningen istället utgå ifrån kursplanerna. De anger kursens mål och den kunskapsnivå som alla elever minst skall ha uppnått vid kursens slut.

Enligt läroplanen är det skolans ansvar att klargöra dessa mål och utbildningens övriga mål för eleverna.

Det framgår av dokument, intervjuer och enkäter att skolans information till elever behöver förbättras så att målen klargörs för eleverna. Detta gäller informationen om att elever ska ges inflytande över undervisningen samt in-

formation om studieplaneringen och om ämnes- och kursplaner. Enligt rektorns verksamhetsredogörelse finns rutiner för hur elever ska få information om mål och om inflytande. Intervjuer med elever visar dock att den information de får inte är tillräcklig.

Intervjuer med lärare visar att det finns lärare som är osäkra på vad elevers inflytande över undervisningen innebär. Dessa lärare kan därför inte informera elever om att de ska ges sådant inflytande. Intervjuade elever uppger att vissa lärare, men inte alla, informerar om att elever ska kunna påverka sin utbildning och undervisningen.

Det framgår även av huvudmannens elevenkät, Skolbarometern, som besvarades av elever i årskurs 1 och 2 under vårterminen 2012, att skolan inte ger elever tillräcklig information om de bestämmelser som gäller samt om inflytande och samråd. Enkätresultatet visar att 84 procent av eleverna anser att det stämmer ganska dåligt eller inte alls att "Skolan är tydlig med vilka rättigheter jag som elev har". Påståendet "Skolan är tydlig med vilka skyldigheter jag som elev har" anser 56 procent av eleverna stämmer ganska dåligt eller inte alls.

När eleverna börjar i årskurs 1 får de så kallade välkomstpaket, enligt rektorns verksamhetsredogörelse. I detta paket ingår "elevregler", skolans plan mot kränkande behandling och andra policys. Elever och vårdnadshavare får dessutom, enligt verksamhetsredogörelsen, information på föräldramöte om "grundläggande rättigheter". Vid detta tillfälle ska mentorerna gå igenom examensmål, ämnesmål och krav.

Enligt rektorns verksamhetsredogörelse ska lärare, när en kurs startar, gå igenom ämnes- eller kursplanen. Elevers studieplanering ska diskuteras vid utvecklingssamtal. Intervjuade elever vet dock inte om de studerar i lärlingsutbildning. De anser att de är "praktikanter". De känner inte heller till ämnesplanerna för samtliga kurser de studerar. Det finns också enstaka intervjuade lärare som är osäkra på innehållet i ämnesplanens kunskapskrav. Höstterminen 2012 anställdes tio nya lärare. Några av dem saknar lärarutbildning.

Lärares samverkan för att nå utbildningens mål

I läroplanen anges att lärarna ska samverka med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål.

Skolinspektionens utredning visar även att undervisningen inte i tillräcklig utsträckning utgår från examensmål/programmål och att det saknas ett utvecklat och medvetet arbete för samverkan mellan lärarna. Av intervjuer med lärare och elever samt av observationer vid lektionsbesök framgår att det varierar mellan lärare i vilken utsträckning undervisningen anknyter till examensmålen/ programmålen och därmed till det blivande yrket. Intervjuade elever i alla årskurser anser att inriktningen mot examensmålen/ programmålen i gymnasi-

egemensamma ämnen/ kärnämnen är mycket begränsad eller obefintlig. Att de läser ett visst program märks i första hand i yrkeskurserna, enligt eleverna. Elever ger endast något enstaka exempel på att examensmålen/programmålen har påverkat innehållet i gymnasiegemensamma ämnen/ kärnämnen. Elever uppger även att det finns lärare som undervisar i samma programgemensamma ämne som inte har samverkat tillräckligt utan ger motstridig information om hur arbetsuppgifter inom kurserna ska utföras.

I intervjuer med lärare och rektorn framkommer att skolan planerar för ökad inriktning mot examensmålen/programmålen och en utvecklad samverkan mellan lärare. Detta arbete har dock inte fått genomslag i verksamheten.

Utredningen visar sammanfattningsvis att det finns brister i skolans arbete med undervisning och lärande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs åtgärda bristerna.

Författning

1 kap. 11 §, 4 kap. 14 § andra stycket, 16 kap. 6 och 21 §§ skollagen, Lgy 11 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande/9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med Lpf 94, 1.2 Gemensamma uppgifter för de frivilliga skolformerna, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande och 1 kap. 4 och 6 §§ 1992 års gymnasieförordning

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med grundläggande värden och inflytande.

- Ge eleverna ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.
- Ange utformningen av elevernas inflytande i planeringen av verksamheten.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. Den närmare utformningen av inflytandet ska anges i samband med planeringen av verksamheten.

I läroplanen tydliggörs lärarnas ansvar för inflytandet genom att eleverna ska få ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen.

Vid skolan har eleverna ett representativt inflytande genom klassråd och elevråd. Intervjuer med lärare och elever samt studier av skolans kvalitetsrapport visar dock att elevernas direkta inflytande över arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen är begränsat. Den närmare utformningen av elevernas inflytande över undervisningen anges inte heller i planeringen av verksamheten.

Enligt intervjuade elever varierar deras möjligheter till inflytande över undervisningen mellan lärare och ämnen. De uppger att lärarna inte ger dem möjlighet att påverka utan att det i regel är läraren som bestämmer. I intervju med lärarna bekräftas elevernas uppfattning om att möjligheten till inflytande varierar mellan lärare och ämne. Intervjun med lärare i programgemensamma ämnen/ karaktärsämnen visar exempelvis att elever i mycket olika utsträckning kan påverka planering, innehåll och arbetsformer. Lärare ger i intervjuer få exempel på att eleverna ges ett reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen. De exempel som lärarna ger handlar främst om att eleverna ges möjlighet att påverka ordningen av olika moment som ska genomföras eller att eleverna ges möjlighet att delta i skriftliga utvärderingar.

Att elevernas inflytande över undervisningen brister framgår även av den verksamhetsredogörelse som rektorn lämnat in i samband med Skolinspektionens tillsyn. I den anger rektorn att lärare i början av kursen informerar om "hur arbetet är tänkt att läggas upp". Rektorn bekräftar även i intervju med Skolinspektionen att elevernas inflytande över undervisningen är ett utvecklingsområde som skolan måste arbeta med.

I skolans kvalitetsrapport finns en lista med "Aktiviteter för att stärka och öka elevinflytandet". Dessa aktiviteter handlar i mycket begränsad utsträckning om ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen. Det är endast en punkt som direkt handlar om detta: "Eleverna ska få möjlighet att själva få påverka examinationssätt i kurserna". Övriga punkter handlar om utvärdering av undervisningen, extra hjälp, mentorssamtal och utvecklingssamtal.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med elevernas inflytande över arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen. Den närmare utformningen av detta inflytande anges inte heller i planeringen. Skolans verksamhet uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

1 kap. 10 §, 4 kap. 9 och 14 §§ skollagen, Lgy 11 2.3 Elevernas ansvar och inflytande/9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med Lpf 94 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Trygghet och studiero

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

- Kartlägg elevernas trygghet och studiero, analysera resultaten av kartläggningen och vidta konkreta åtgärder så att eleverna tillförsäkras en studiemiljö som präglas av trygghet och studiero.
- Upprätta en aktuell plan mot kränkande behandling.

Motivering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Rektorer och lärare får vidta de omedelbara eller tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma tillrätta med en elevs ordningsstörande beteende.

Huvudmannen ska enligt skollagen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

I skolans kvalitetsrapport redovisas statistik från huvudmannens "Skolbarometer" och enligt denna anser 46 procent av de elever som deltagit i undersökningen att det stämmer dåligt eller inte alls att "Jag har arbetsro under lektioner och arbetspass". I intervjuer med Skolinspektionen uppger eleverna att de oftast har studiero, men att det ibland kan vara stökigt inom byggprogrammet.

Intervjuade lärare uppger att det ibland är lite pratigt, men de anser också att elevernas studiero i det stora hela är bra med tanke på att många elever har olika diagnoser och koncentrationssvårigheter. Skolinspektionens verksamhetsbesök visar emellertid att det finns lektioner där elever stör, dominerar, pratar högt och provocerar på ett sätt som påverkar övriga elevers studiero och möjligheter att tillgodogöra sig undervisningen.

Skolan har en plan mot kränkande behandling som används men den gäller läsåret 2011/12. För innevarande läsår finns alltså ingen aktuell plan som arbetats fram efter en kartläggning.

Sammanfattningsvis visar utredningen att elevernas skolmiljö inte fullt ut präglas av trygghet och studiero. Skolan saknar även en aktuell plan mot kränkande behandling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

5 kap. 3 och 6 §§ och 6 kap. 7 § skollagen

Särskilt stöd**Bedömning**

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

- Rektorn måste se till att eleverna får det särskilda stöd de behöver.
- Rektorn måste se till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, så ska detta anmälas till rektorn.

Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt.

Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd. Vidare ska enligt skollagen ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Det finns brister i skolans åtgärdsprogram och i det särskilda stöd som ges eleverna. Inför Skolinspektionens tillsyn har skolan lämnat fyra åtgärdsprogram. De åtgärder som beskrivs i dessa är ofta organisatoriska (nytt schema, mera praktik, studier hemifrån med uppgifter, "prova på bygg") eller innebär att eleven deltar i "läxhjälp", snarare än ett tydligt särskilt stöd. Flera av åtgärdsprogrammen saknar information om möjligheten att överklaga.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Skolans verksamhet uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 9 § skollagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

- Rektorn ska se till att lärarna är väl förtrogna med regelverket som gäller för betygssättning.
- Se till att betygskataloger utformas i enlighet med Skolverkets föreskrifter.

Motivering

Rektorn har i skollagen ett utpekat ansvar för att betyg sätts i enlighet med de föreskrifter som gäller för betygssättning. Enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 667) är syftet med bestämmelsen att särskilt markera rektorns ansvar för en rättvis och likvärdig betygssättning. Det innebär att rektorn måste se till att lärarna är förtrogna med regelverket och att de ges stöd för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg.

Rektorn anger i verksamhetsredogörelsen att betyg och bedömning diskuteras vid studiedagar och koncernens utvecklingsdagar samt vid personalmöten. Höstterminen 2012 har dock tio nya lärare anställts. Några av dem saknar lärarutbildning. Enligt lärare i programämnena/ karaktärsämnena finns en osäkerhet om vad som ska bedömas och det finns lärare som anser att elevens sociala anpassning och anställningsbarhet ska ingå i bedömningen vid betygssättning.

Enligt Skolverkets föreskrifter för betygskatalog ska betyg föras in i betygskatalogen i anslutning till att kursen har avslutats. Den som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med sin egenhändiga signatur. En betygskatalog ska bland annat även innehålla namn på skolenheten, på huvudman och på den kommun där skolenheten är belägen.

Vid skolan finns betygskatalogblad med betyg som är daterade men där undervisande lärares egenhändiga signatur saknas. Det finns också katalogblad där namnet på skolenheten är ofullständigt.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns lärare vars betygssättning inte utgår från kunskapskraven/ betygskriterierna. Det finns vidare brister i skolans betygskatalog. Skolans verksamhet uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 14 § skollagen, Lgy 11 2.5 Bedömning och betyg, 2.6 Rektorns ansvar, 6-8 §§ Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:123) om betygskatalog/9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med Lpf 94 2.5 Bedömning och betyg och 2.6 Rektors

ansvar samt 2-3 och 5 §§ Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2007:42) om betygskatalog för gymnasieskolan

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska se till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete och att resultaten omsätts i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.
- Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

Motivering

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Att rektorn har ett särskilt ansvar för skolans resultat och för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen betonas även i läroplanen. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever.

Skolans kvalitetsrapport för läsåret 2011/12 är relativt kortfattad. Den innehåller en sammanställning av kunskapsresultaten och utgår till stor del från statistik från huvudmannens "Skolbarometer". Några mål för verksamheten anges också. Analys av resultaten och åtgärder som behöver vidtas utifrån analys saknas. Enligt rektorns verksamhetsredogörelse följer skolan upp kunskapsresultaten och de kursutvärderingar som eleverna gör.

Rektorn anser att skolans kvalitetsarbete har förbättrats. Det förs, enligt rektorn, många informella pedagogiska samtal. Enligt lärare förekommer ännu inte gemensamma kvalitetsdiskussioner eftersom rektorn har arbetat under så kort tid. Det framgår av intervjuer med representanter för elevhälsan och rektorn att arbetet med särskilt stöd följs upp på individnivå men inte systematiskt, på skolenhetsnivå, så att effekten av olika stödåtgärder kan diskuteras och värderas. Skolan har därför ännu inte ett systematiskt arbete som inkluderar uppföljning och analys av särskilt stöd och innebär att verksamheten ständigt prövas och att resultaten följs upp och utvärderas samt att olika metoder prövas, utvecklas och utvärderas. Behovet av ett väl fungerande kvalitetsarbete är,

enligt Skolinspektionen, särskilt stort eftersom verksamheten präglats av personalomsättning, brist på material och utrustning, bristande tillgång till APL/APU och elevhälsa samt motsättningar mellan personal på skolan. Under vårterminen 2012 slutade nio lärare och under höstterminen samma år anställdes tio nya lärare. Av intervjuer och dokumentgranskning framgår att lärare ibland har slutat utan att lämna information till skolan om vad eleverna har uppnått och vilka kunskaper de har. Skolan har tidigare saknat system för att säkerställa att eleverna inte drabbas när lärare slutar.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete och att kvalitetsarbetet inte genomförs under medverkan av lärare. Skolans verksamhet uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 4-7 §§ skollagen, Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar/9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med Lpf 94 2.6 Rektorns ansvar

Omfattning, innehåll och resurstillgång

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med omfattning, innehåll och resurstillgång.

- Se till att eleverna erbjuds arbetsplatsförlagt lärande/arbetsplatsförlagd utbildning i den utsträckning som de har rätt till och med ett innehåll som överensstämmer med ämnesplanerna och kursplanerna.
- Upprätta utbildningskontrakt för samtliga elever inom den gymnasiala lärlingsutbildningen och se till att de anger vilka delar av utbildningen som genomförs på arbetsplatsen och om omfattningen av dessa delar.
- Se till att eleverna på hantverksprogrammet har tillgång till de lokaler och den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.
- Se till att eleverna har tillgång till skolbibliotek som används i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

Motivering

Arbetsplatsförlagt lärande

Enligt gymnasieförordningen ska arbetsplatsförlagt lärande (APL)/arbetsplatsförlagd utbildning (APU) förekomma på alla yrkesförberedande program (årskurs 3) och alla yrkesprogram (årskurs 1-2). APU respektive APL ska uppgå till minst 15 veckor. Vad gäller gymnasial lärlingsutbildning ska den, enligt skolla-

gen, till övervägande del ske som arbetsplatsförlagt lärande. För de elever som läser sin gymnasiala lärlingsutbildning inom försöksverksamheten ska den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen omfatta minst 1250 poäng. Det är huvudmannens ansvar att anskaffa platser och att dessa uppfyller de krav som finns för utbildningen.

Om APL/APU inte kan erbjudas på ett yrkesprogram/yrkesförberedande program i gymnasieskolan gäller att utbildningen får anordnas bara om planerade platser för arbetsplatsförlagt lärande inte kan tillhandahållas på grund av omständigheter som huvudmannen inte kunnat råda över, eller om utbildningen av säkerhetsskäl inte kan förläggas till en arbetsplats utanför skolan. I dessa fall ska det arbetsplatsförlagda lärandet bytas ut mot motsvarande utbildning förlagd till skolan. Om utbildning har skolförlagts på grund av omständigheter som huvudmannen inte kan råda över ska huvudmannen vidta de åtgärder som behövs för att utbildningen så snart som möjligt ska förläggas till en arbetsplats.

Det framgår av intervjuer med elever, lärare och rektorn att elever inte alltid får tillgång till planerad APL/APU och att de då i stället hänvisas till liknande verksamhet med sämre kvalitet i skolans lokaler. Enligt rektorn är tillgången till arbetsplatsförlagt lärande bristande för elever på bygg- och anläggningsprogrammet samt el- och energiprogrammet. Sex elever i årskurs 2 inom bygg- och anläggningsprogrammet har inte någon plats. Enligt rektorn har tre av dessa elever "APL-liknande verksamhet" utanför skolan och tre har sådan verksamhet i skolan. Två elever inom elprogrammet i årskurs 3 har inte heller någon plats. Dessa elever får i stället liknande verksamhet som är skolförlagd. Enligt rektorn har denna s.k. "inre APL/APU" sämre kvalitet jämfört med lärande på en arbetsplats bland annat eftersom eleven inte får tillgång till de erfarenheter som en arbetsplats ger.

Utbildningskontrakt

Enligt skollagen och förordningen om försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning ska ett utbildningskontrakt upprättas för varje elev och arbetsplats avseende den arbetsplatsförlagda delen av den gymnasiala lärlingsutbildningen. I utbildningskontraktet ska det bland annat anges vilka delar av utbildningen som ska genomföras på arbetsplatsen och omfattningen av dessa delar.

Utbildningskontrakt för arbetsplatsförlagt lärande inom lärlingsutbildningen har, enligt rektorn, upprättats för de allra flesta av eleverna. Skolinspektionen har tagit del av några av kontrakten. Dessa uppfyller dock inte kraven i författningarna eftersom de saknar uppgifter om vilka delar av utbildningen som genomförs på arbetsplatsen och om omfattningen av dessa delar. Rektorn bekräftar att utbildningskontrakten i regel saknar dessa uppgifter.

Ändamålsenliga lokaler

För utbildningen ska de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.

Skolinspektionens utredning visar att elevernas möjligheter att nå mål och krav i de kurser som ingår i hantverksprogrammet med inriktning florist begränsas av skolans lokaler och utrustning. Eleverna får lektioner i yrkesämnen i ett rum som saknar vatten och avlopp. Enligt rektorn finns tankar om att förlägga en del av undervisningen till någon annan skola eftersom lokalen för floristeleverna inte är tillräckligt bra.

Skolbibliotek

Enligt skollagen ska elever i gymnasieskolan ha tillgång till skolbibliotek. Med skolbibliotek avses enligt förarbetena (prop.2009/10:165 s 284) en gemensam ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. I läroplanen framhålls biblioteket som en del av skolans arbetsmiljö med syftet att eleverna själva ska kunna söka och utveckla kunskaper.

Enligt den verksamhetsredogörelse som rektorn fyllt i anslutning till tillsynen håller ett skolbibliotek på att byggas upp. När Skolinspektionen besöker skolan finns endast en bokhylla med böcker. Av intervjuer med elever framgår att dessa böcker inte används i skolans pedagogiska verksamhet. Intervjuade elever anser inte att skolan har något bibliotek. Enligt Skolinspektionens bedömning motsvarar skolans bibliotek inte en sådan gemensam och ordnad resurs av medier och information att det uppfyller kraven på ett skolbibliotek.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i utbildningens innehåll och resurstillgång. Skolans verksamhet uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 35-36 §§, 16 kap. 11 -11 a §§ och 16 § skollagen, 4 kap. 12-13 §§ gymnasieförordningen/9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med 5 kap. 15-16 §§ 1992 års gymnasieförordning samt 9 och 12 §§ förordningen (2007:1349) om försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsråden Thomas Nilsson och Bertil Karlhager samt avdelningsjuristen Ingrid Brännare och juristen Susanna Åhgren deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Tommy Lagergren
Avdelningschef

Eva Jönsson
Föredragande

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn hos alla huvudmän för att granska skolväsendet. Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För fristående huvudmän granskas dessutom huvudmannaskap och godkännande.

För fristående skolor genomförs en tillsyn som är sammanhållen. Detta innebär att fristående skolor inom samma utbildningsföretag, oavsett geografisk hemvist, besöks under en viss period. Denna tillsyn rör enbart utbildningsföretag med två eller fler skolor.

Tillsynsplanen för dessa utbildningsföretag finns publicerade på Skolinspektionens hemsida.

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010. För elever som har påbörjat utbildningen före den 1 juli 2011 ska 1985 års skollag fortsätta att tillämpas tills dess att eleverna avslutat sin utbildning. Det innebär att 1985 års skollag, i valda delar, för åk 3 är utgångspunkt för Skolinspektionens tillsyn och granskning.

När hänvisning görs till 9 kap. 8 § 1985 års skollag är det bestämmelsens lydelse före den 1 mars 2010 som avses. I de fall hänvisningar görs till 2 kap. förordningen (1996:1206) om fristående skolor och viss enskild verksamhet inom skolområdet avses dess lydelse före den 1 februari 2011, om inte annat särskilt anges. I ärendet tillämpas gymnasieförordning (1992:394), om inte annat särskilt anges.

Av beslut om förklaring om rätt till bidrag till skolan framgår att skolan ska följa 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (Lpf 94). Det innebär att bindande föreskrifter i läroplanen kan läggas till grund för Skolinspektionens beslut.

Tillsynen av fristående gymnasieskolor ska ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Varje huvudman får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan utan i vilken utsträckning verksamheten, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas.

Alla beslut kompletteras med en muntlig återrapportering till företrädare för huvudmannen. Dessa ges också möjlighet att ta del av och att lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits på skolan inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).